

## **ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНІ ПИТАННЯ ПРОЦЕСІВ РЕОРГАНІЗАЦІЇ**

Реорганізація підприємства є невід'ємним елементом розвинутої економіки і являє собою один із можливих шляхів підвищення ефективності роботи підприємства. За допомогою реорганізації можна істотно розширити бізнес, здійснити фінансове оздоровлення підприємства, оптимізувати податкові платежі тощо.

Реорганізація являє собою комплексний процес, що поєднує в собі норми господарського, податкового, трудового та адміністративного законодавства. У ході реорганізації виникає маса питань, пов'язаних із відображенням здійснюваних заходів у бухгалтерському обліку і складанням фінансової звітності. Особливе місце займають проблеми, що стосуються активів і зобов'язань реорганізованих організацій, формування статутного капіталу, методики проведення бухгалтерських процедур в ході реорганізації. У ході дослідження теоретичних і практичних розробок питань реорганізації підприємств з'ясувалося, що, незважаючи на досить велику увагу, що приділяється процесу реорганізації в цілому, облікові аспекти даної проблеми практично не вивчені.

До теперішнього часу в національній науці і практиці відсутні рекомендації з питань ведення бухгалтерського обліку в ході проведення реорганізації. Діючі з 1 січня 2004 року методичні рекомендації по формуванню фінансової звітності при здійсненні реорганізації підприємств лише визначають перелік питань, що виникають у ході складання фінансової звітності, але не дають на них відповідей. У зв'язку із вищезазначеним обрані питання дослідження є актуальними.

Реорганізація підприємства може проходити у вигляді злиття, приєднання, поділу, виділення, перетворення аж до ліквідації підприємства. При злитті та приєднанні, дані види реорганізації схожі за сутністю і механізмом здійснення, тому їх можна розглядати спільно. За своєю суттю злиття підприємств являє собою створення нової юридичної особи з передачею їй прав та обов'язків двох або кількох підприємств, діяльність яких припиняється. У даному випадку має місце рівноправність юридичних осіб — усі вони припиняють свою діяльність.

Під приєднанням розуміється припинення однієї або кількох компаній з передачею всіх їх прав та обов'язків іншому підприємству.

Приєднані підприємства фактично втрачають свою самостійність, добровільно вливаючись у сторонню організацію. Злиття вважається завершеним з моменту державної реєстрації знов створеної юридичної особи, а приєднання — з моменту внесення до державного реєстру запису про припинення діяльності приєданого підприємства.

Після проведення реорганізаційних процедур необхідно вирішити питання про витрати, адже баланс і передавальний акт вже складені. Після завершення зазначених процедур слід розглянути цінні папери. Як відомо, в результаті злиття акції об'єднаних підприємств конвертуються в акції новоствореного. Це відбувається в момент державної реєстрації нового підприємства. Акції приєднаної комерційної організації визнаються конвертованими в цінні папери господарського суб'єкта, до якого здійснено приєднання, в момент внесення до реєстру запису про припинення діяльності даного підприємства. При цьому слід враховувати, що в ході реорганізації можуть конвертуватися не тільки акції, але й облігації господарських товариств, що і повинно бути передбачено в договорі про злиття (приєднання). Рішення про випуск цінних паперів, створених у результаті реорганізації, затверджується Радою директорів підприємства.

Виходячи з вимог чинного законодавства, не виключається можливість перетворення приватних акціонерних товариств у публічні і навпаки. При цьому слід враховувати, що зміна типу товариства не є реорганізацією юридичної особи, так як його організаційно-правова форма залишається колишньою.

При проведенні реорганізаційних процедур, необхідно враховувати, що юридичні особи, які виникли в результаті поділу, визнаються правонаступниками реорганізованої компанії в частині виконання обов'язків до сплати податків. При цьому, якщо розподільний баланс не дозволяє визначити частку правонаступника компанії або виключає можливість виконання в повному обсязі обов'язків по сплаті податків, то вважається, що така реорганізація була спрямована на невиконання цих обов'язків, і за рішенням суду новостворена юридична особа повинна виконувати обов'язки по сплаті податків реорганізованого підприємства.

Вимоги про складання передавального акту, а також про повідомлення кредиторів про майбутню зміну типу акціонерного товариства в таких випадках пред'являтися не повинні. Не застосовуються при цьому і інші норми, які стосуються реорганізації підприємства, в тому числі надання акціонерам права вимагати викуп належних їм акцій, якщо вони голосували проти перетворення або не брали участь у голосуванні.

Таким чином, у процесі реорганізації в бухгалтерії підприємства з'являються наступні додаткові облікові процедури:

— проводиться робота по складанню розподільчого балансу і передавального акту, що вимагає проведення інвентаризації статей активів та пасивів балансу, акціонерів (засновників) підприємства, обліку витрат по проведенню заходів з реорганізації підприємства, обліку розрахунків з кредиторами і дебіторами підприємства тощо;

— розрахунок резерву майбутніх витрат для розрахунку з працівниками;

— облік витрат при архівації документів підприємства;

— облік передачі активів і пасивів новоствореному суб'єкту господарювання.

*Лахтіонова Л. А.,*

*канд. екон. наук, доцент*

*кафедри обліку підприємницької діяльності,*

*ДВНЗ «Київський національний економічний університет*

*імені Вадима Гетьмана»*

## **МАРЖИНАЛЬНИЙ ДОХІД І ВАЛОВИЙ ПРИБУТОК У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЙ**

Для оцінювання запасу фінансової стійкості (зони безпечності) господарюючого суб'єкта необхідно мати дані про маржинальний дохід. За умов існуючих на сьогодні розроблених методик визначення валового прибутку та маржинального доходу можна виділити дискусійні питання щодо сутності даних понять і їх визначення за даними фінансової звітності українських компаній.

Виходячи із світового досвіду, загальна схема визначення маржинального доходу суб'єкта господарювання: постійні витрати + прибуток. Але пропонується й інший варіант його визначення. Маржинальний дохід можна також розрахувати іншим способом: різниця між «чистою» виручкою від реалізації продукції, надання послуг, виконання робіт, продажу товарів і змінними витратами, тобто собівартістю реалізованої продукції, наданих послуг, виконаних робіт, проданих товарів. На це в попередніх особистих наукових дослідженнях безпосередньо не наголошувалося, але саме так було визначено маржинальний дохід, який і являв собою валовий прибуток (ряд. 050) по формі № 2 «Звіт про фінансові результати». В економічній літературі доволі часто пропонується визначати маржинальний дохід за даними форми № 2 «Звіт про фінансові результати» по рядку 050 «Валовий прибуток».